

A TUDOMÁNYOS KUTATÁS JELENTŐSÉGE A KATONAI (NEMZETVÉDELMI) FELSŐOKTATÁSBAN

THE SIGNIFICANCE OF THE SCIENTIFIC RESEARCH IN THE MILITARY (NATIONAL DEFENCE) HIGHER EDUCATION

A 2005. évi felsőoktatási törvény az egyetemekkel és főiskolákkal szemben két fő feladatot határoz meg: az oktatást illetve a tudományos kutatást. A cikkben alapvetően azt vizsgálom meg, hogy a felsőoktatási intézményekben — kiemelten a Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetemen — miként valósul meg e törvényben előírt alapfeladatok közül a kutatás. Megítélésem szerint e tevékenység a tudás alapú társadalom, továbbá a tudás alapú haderő kialakításának alapfeltétele, ezért meghatározó jelentőségű kell, hogy legyen.

Education and scientific research are two major tasks defined for universities and colleges by the Higher Education Act of 2005. In the present article I focus on how in higher educational institutions — particularly in the Zrínyi Miklós National Defence University — research, as one of the fundamental tasks regulated by the above mentioned Act, is conducted. In my opinion this activity is a basic precondition for shaping knowledge-based society and a knowledge-based military force therefore it should be of determining significance.

Oktatói, kutatói illetve korábbi kutatás-szervezői tevékenységem egészét nagymértékben meghatározta az a tény, amely a 2005. évi felsőoktatásról szóló CXXXIX. törvényben rögzítette az alábbi követelményeket egy felsőoktatási intézménnyel szemben. Az első és — megítélésem szerint — legfontosabb kritériumot A törvény alapelvei című rész 4.§ (1) bekezdése tartalmazza: „A felsőoktatási intézmény alaptevékenysége AZ OKTATÁS, A TUDOMÁNYOS KUTATÁS [kiemelés tőlem — a szerző: G.I.], a művészeti alkotótevékenység.” (OGY., 2005. p.4.) Ennek értelmében a 2.§ (1) bekezdésében olvashatjuk, hogy „E törvény célja továbbá

[a)...

b) a felsőoktatásban végzett kutatás támogatása, feltételeinek biztosítása; megteremteni az oktatás és a kutatás egységét, erősíteni a magyar felsőoktatás és a nemzetközi kutatás kapcsolatát, biztosítani, hogy a felsőoktatási intézmények a kutatásfejlesztés egyik legjelentősebb bázisát képezzék.” (OGY., 2005. p.3.)

A tudományos kutatás aspektusából fontos megállapításokat tartalmaz a jogszabály 5.§-a is, amelyből ki kell emelnem az alábbiakat:

„(1) A felsőoktatás kutatási alaptevékenysége magában foglalja az alap-, alkalmazott és kísérleti kutatásokat és fejlesztéseket, a technológiai innovációt, valamint az oktatást támogató egyéb kutatásokat.

(2) A felsőoktatási intézmények e törvény rendelkezései szerint *gondoskodnak a tehetséggondozásról, a KUTATÓI UTÁNPÓTLÁS NEVELÉSÉRŐL. A KÉPZÉS SORÁN FEJLESZTIK A HALLGATÓK JÁRTASSÁGÁT A KUTATÁSI-FEJLESZTÉSI MUNKÁBAN, a megszerzett ismeretek gyakorlati hasznosításának készségét, a vállalkozási készséget, A SZELLEMI TULAJDON VÉDELMEVEL ÉS HASZNOSÍTÁSÁVAL KAPCSOLATOS ISMERETEKET* [kiemelés tőlem — a szerző: G.I.]” (OGY., 2005. p.5.)

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

Dr. GÓCZE István

Budapest, 2010.
3. évfolyam 3. szám

Mindezek alapján célszerűnek tartom megvizsgálni általában a tudományos kutatás — bővebben — a tudományos tevékenység fontosságát általában a felsőoktatásban, de mindenképp *kiemeltem a katonai (nemzetvédelmi) felsőoktatás meghatározó intézményében a Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetemen.*

A Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem (ZMNE) — mint a Magyar Köztársaság állami felsőoktatási intézménye — feladatait a felsőoktatási intézmények szellemében, a rá vonatkozó jogszabályok alapján a honvédelmi miniszter közvetlen felügyelete alatt látja el.

Tekintettel arra, hogy az egyetemi lét feltétele a tudományos kutatás, ezért az intézményünkben kiemelt területként kezeljük mind a doktori képzés terén, mind az oktatók előmenetele terén.

Az egyetem a védelmi szféra szellemi műhelye, az oktatási tevékenység mellett a rendelkezésére álló szellemi potenciáljával, infrastruktúrájával meghatározó — regionális és országos — jelentőségű kutatóbázis, tudományos kutatóhely.

A tudományos tevékenység az alábbi területeken valósul meg:

- tudományos kutatás;
- tudományos rendezvények szervezése és rendezése;
- tudományos írás művek megjelentetése;
- doktori képzés és doktori (PhD) fokozat odaítélése;
- habilitációs eljárás;
- tudományos diákköri tevékenység;
- K+F pályázati tevékenység;
- egyetemi könyvtári szolgáltatás;
- tudományos információszolgáltatás.

Az említett területek egy-egy önálló feladatot is jelentenek, amelyek egymással rendkívül szoros kapcsolatban, összefüggésben állnak. Részleteiben:

a) A tudományos kutatás feladatai:

- az egyetem kutatási-fejlesztési-innovációs stratégiájában foglalt hosszú- és középtávú kutatási programok, témák kialakítása illetve megvalósítása, valamint az EU illetve a NATO tudományos programokban (pályázatokon) való részvétel lehetőségeinek megteremtése, végzése;
- az egyetem kutatási stratégiája figyelembevételével, a Honvédelmi Minisztérium, az Magyar Honvédség és a rendvédelmi szervek tudományos megrendelésének teljesítése;
- az egyetemi karok, intézetek és a tanszékek hazai valamint nemzetközi kutatási kapcsolatainak kiépítése, együttműködési szerződések megkötése közös kutatási témák művelésére, az eredmények publikálására;
- részvétel az MH haditechnikai korszerűsítésével és a honvédségi gazdálkodás hatékonyságának növelésével kapcsolatos elgondolások kialakításában, az új haditechnikai eszközök rendszeresítésében;
- a biztonság- és védelempolitikai változások hazánkra gyakorolt hatásainak elemzése, a nemzetközi biztonságpolitikai és stratégiai kutatásokba való bekapcsolódás;
- a hivatásos és hallgatói állomány fizikai állapotának komplex vizsgálata, a követelmények teljesítése érdekében ajánlások kidolgozása;
- a kutatás a tárgyi feltételek javítása; a tudományos kutatás és az oktatás összhangjának fejlesztése.

b) A tudományos konferenciák terén ellátandó feladatok:

- a tudományos eredmények közzététele, megvitatása, megítélése és elfogadása érdekében történő tudományos konferenciák magas színvonalú előkészítése, megrendezése;
- feltételek biztosítása a kutatók részére hazai és külföldi konferenciákon, konzultációkon való részvétellel, előadások megtartására.

c) A tudományos publikálás, folyóirat-kiadás feladatai:

- az egyetem tudományos folyóiratai magas színvonalú és gazdaságos kiadása;

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

Dr. GÓCZE István

Budapest, 2010.
3. évfolyam 3. szám

— a külföldön történő publikálás feltételeinek további javítása, valamint a külföldi publikációk megjelenítése.

d) A doktori képzés és a doktori (PhD) fokozat odaítélés feladatai:

- a doktori iskolák hatékony működési rendszerének vizsgálata, fejlesztése;
- a külföldi doktoranduszok képzési lehetőségeinek kialakítása;

e) A habilitációs eljárás feladatai:

- a jogszabályokban és más szabályzóban rögzített előírásoknak megfelelő, minél szélesebb körű habilitációs eljárások lefolytatása;
- a doktori (PhD-) fokozattal rendelkező egyetemi oktatók részére a szükséges feltételrendszer biztosítása.

f) A tudományos diákköri tevékenység feladatai:

- a tudományos diákköri tevékenység hatékony működését ösztönző, az egyetem sajátosságainak megfelelő irányítási rendszer, szervezeti keretek kialakítása, működtetése.

g) Az egyetemi könyvtári szolgáltatás:

- a könyvtár korszerű, a XXI. század szakirodalmi és információs igényeinek megfelelő tájékoztatói és információs intézménnyé történő átalakítása az oktatás és kutatás feltételeinek magas színvonalú biztosítása érdekében.

h) A kutatás–fejlesztés (K+F) pályázati tevékenység:

- a hazai és külföldi (EU-s, NATO) pályázatokon való eredményes részvétel feltételeinek megteremtése, a pályázók segítése, ösztönzése;
- a tudományos kutatások, tudományos műhelyek támogatása;
- a doktori képzés keretében a doktori fokozat megszerzésére felkészítő programok feltételeinek biztosítása érdekében végzendő K+F pályázati tevékenység rendszerének kialakítása;
- más egyetemek tapasztalatainak adaptálása.

i) Tudományos információszolgáltatás:

- az egyetem tudományos tevékenységének egységes számítógépes nyilvántartási rendszerben történő megjelenítése, amely szervesen illeszkedik az egyetem INTRANET hálózatához. (Szilágyi/szerk./, 2002.).

Az egyetem a kutatásokat a tudományos tevékenység rendszerében kiemelt területként kezeli.

Az elfogadott kutatási eredmények, a hazai és a nemzetközi tudományos konferenciákon szerzett ismeretek folyamatosan beépülnek az oktatásba. Az egyetem két alapfeladata — az oktatás és a kutatás — szerves egységet képez. E két terület egymásra ható kapcsolata eredményeként az oktatás és a kutatás színvonala folyamatosan emelkedik egyetemünkön. Az egyetem kutatási tevékenysége felöleli az alap-, alkalmazott és fejlesztési kutatások láncolatát.

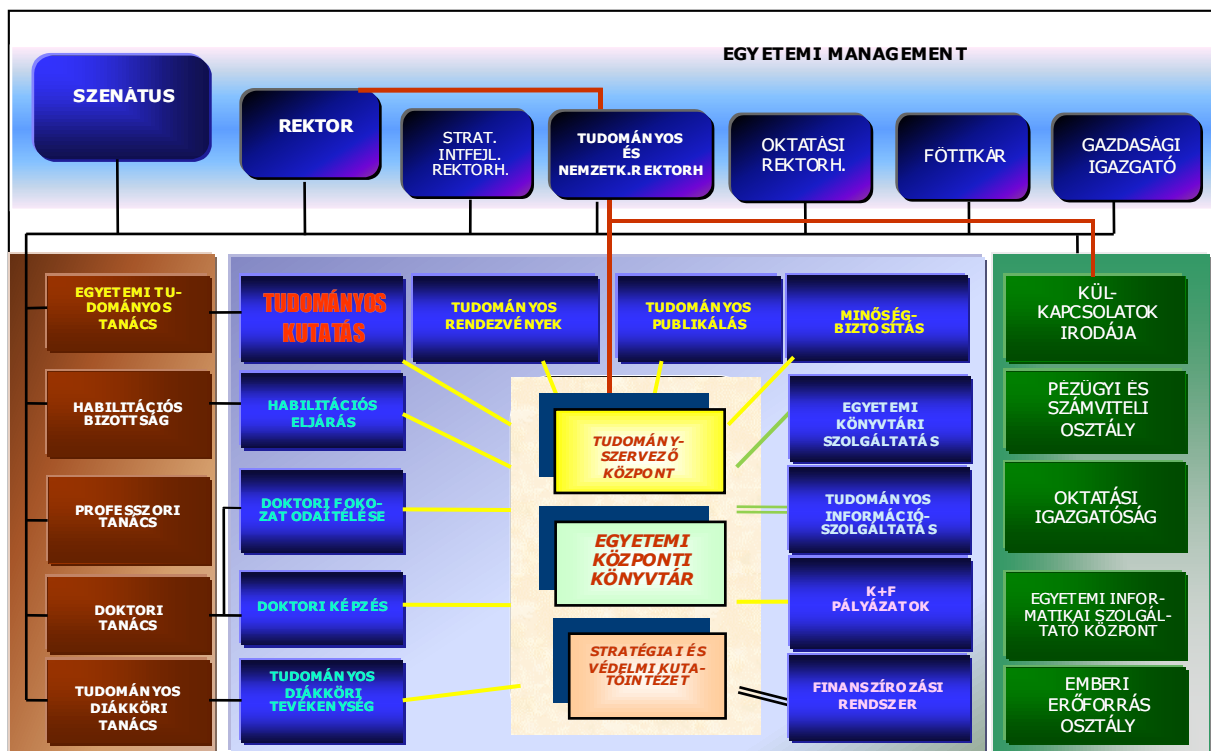
Az egyetem oktatói és kutatói rendszeres kutatásokhoz kapcsolódó szaktanácsadói, lektori valamint szakértői tevékenységet folytatnak művelt szakterületüknek megfelelően. A rendszerváltást követően az egyetem külföldi kutatási kapcsolatrendszere jelentősen kiszélesedett. A kutatási eredmények kölcsönös megismertetése, a kapcsolatok elmélyítése a közös konferenciákon, szimpóziумokon, a gyakorlatokon és a napi munkakapcsolatokon keresztül valósulnak meg.

Az egyetemi létehez nélkülözhetetlen kvalifikált, tudományos fokozattal rendelkező szakembergárda képzését biztosítja egyetemünk akkreditált doktori (PhD) iskolái. A doktori (PhD) képzés a ZMNE Doktori Tanácsának irányításával, a doktori iskolatanácsok vezetésével folyik. Az egyetem a nemzetközi ekvivalencia-feltételeknek megfelelő doktori (PhD) fokozatot ítélhet oda. A doktori (PhD) képzés célja, hogy szervezett továbbképzés valamint egyéni felkészülés formájában lehetőséget nyújtson a megfelelő tudásszint és kutatói gyakorlat megszerzéséhez.

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

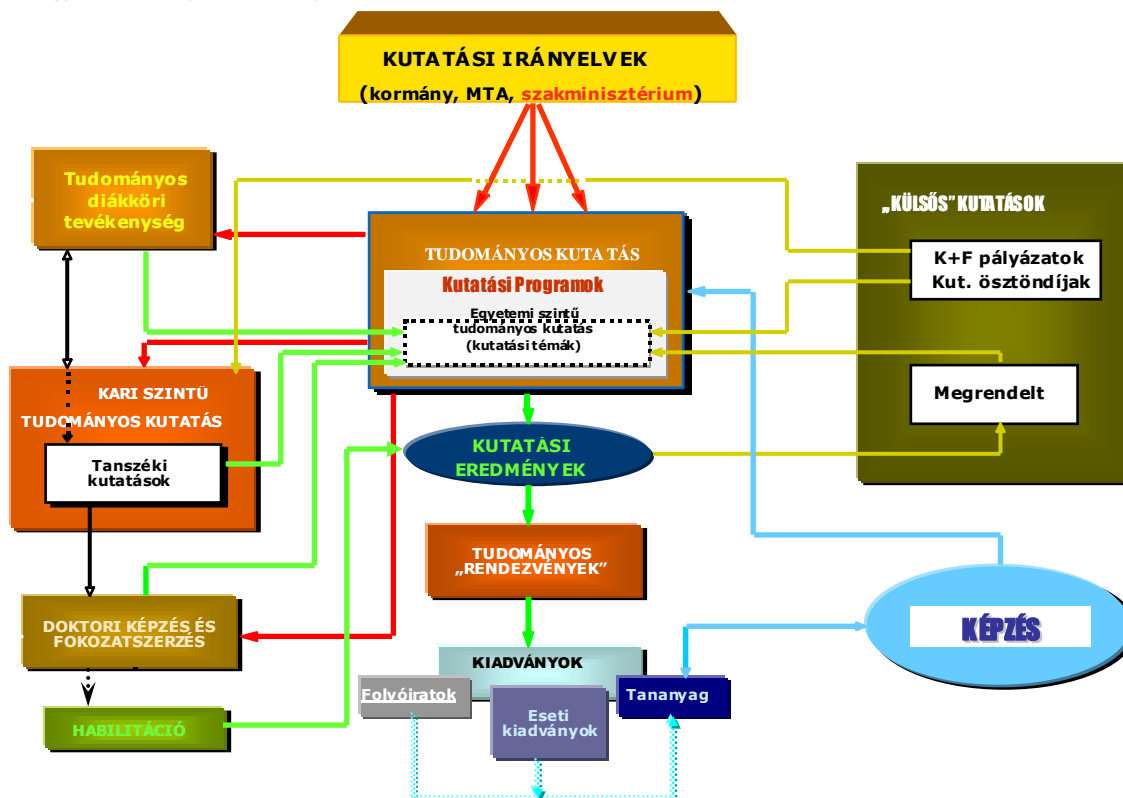
Budapest, 2010.
3. évfolyam 3. szám

Dr. GÓCZE István

1. ábra: A tudományos tevékenység feladat-, és strukturális rendszere
(Szerkesztette: Szilágyi Tivadar, 1998 alapján Gócze István)

A 2. ábra az egyetemen folyó tudományos kutatás rendszerének funkcionális vázlatát illetve működési elvét szemlélteti.

2. ábra: A ZMNE tudományos kutatási rendszerének funkcionális vázlatát
(Szerkesztette: Gócze István)

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

Dr. GÓCZE István

Budapest, 2010.
3. évfolyam 3. szám

A továbbiakban a tanulmány e részét két Arisztotelész-i idézettel szeretném bevezetni: „... aki szakember vagy tudományosan képzett akar lenni, feltétlenül az egyetem ismeretek felé kell haladnia, s ezeket, amennyire csak lehetséges, meg kell ismernie...”. A másik is kapcsolódik ehhez a gondolatkörhöz: „A tudomány gyökerei keserűek, de gyümölcssei édesek.” (Szabó Miklós /ford./ 1971).

Mindezeket azért tartottam fontosnak rögzíteni, mert e két idézet jól példázza napjaink egyetemének két alapvető feladatát: az oktatást és a tudományos kutatást, az én olvasatomban a tudomány művelését, ami ki kell, hogy egészüljön az innovációval is. Ha megnézzük egyetemünket — de ha szélesebb régiókba is kitekintünk — megállapíthatjuk, hogy alapvető rendeltetése ezen intézményeknek:

- a megfelelő szaktudással rendelkező szakembergárda képzése;
- a tudományos kutatás végzése;
- a tudós-utánpótlás „kitermelése”.

Azonban arról is szólnom kell, hogy napjainkban a tömegképzés új kihívásokat továbbá követelményeket támaszt az egyetemek, főiskolák elé. Ilyen például, hogy míg egyik oldalról ki kell elégíteni a piac — kvázi a megrendelői szféra — igényeit, ami egyúttal megköveteli a mai egyetemek küldetésnyilatkozatainak felülvizsgálatát is (Zhang, 2007, pp. 2., 3., 378–393.), ami magában foglalja a tömegoktatás követelményeinek való megfelelést. Másik oldalról ugyanakkor új eljárások kidolgozásával fent kell tartani, sőt — megítélésem szerint — emelni kell a kutatás szerepét és színvonalát, előmozdítva az intézmények tudományos előrehaladását, a kutatóegyetemi státusz kivívását, és ez jelentősebb kapcsolódást jelent a megrendelői (esetünkben /egyelőre/ a HM, az MH) szférához, egyben — a különböző K+F források elnyerésével — finanszírozási forrást is teremt az intézmény működéséhez.

Itt kell szólnom Vizi E. Szilveszter, a Magyar Tudományos Akadémia volt elnökének gondolatairól, aki azt mondta a Magyar Tudomány Ünnepe 2007. rendezvénysorozat nyitóünnepségén, november 4-én, a Városmajori Gimnáziumban, hogy: „...az oktatás, a tudomány és a gazdaság szorosan összefügg egymással. Az a nemzet, amely nem lesz képes összekötni a szellemi tőke újratemelését a kutatással, a fejlesztéssel, az innovációval, annak nem lesz versenyképes gazdasága. Mindezek nélkül nem lehet boldog Magyarország.” (Vizi E., 2007)

Úgy gondolom, hogy e három tényező szoros kapcsolata, illetve ennek az összefüggésnek a harmonikus kialakítása új és mindenképp emberpróbáló kihívást jelent a magyar felsőoktatás számára, így az annak integráns részét alkotó Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetemnek is.

Megítélésem szerint közismert tény, hogy az Európai Unió egyik meghatározó célkitűzése a „knowledge based society” és a „knowledge based economy”, azaz a tudományon alapuló társadalom illetve a tudományon alapuló gazdaság megteremtése. Ennek tükrében bátran állíthatom, hogy a XXI. században a tudás, a tudomány az egyik legnagyobb erővé vált. Az előzőekben említett EU-s cél elérésében — véleményem szerint — kiemelkedő szerepet játszanak a tudást-teremtő, illetve tudást-közvetítő intézmények: az egyetemek továbbá a főiskolák. Az itt „megtermelt” és átadott ismeret, a létrehozott tudás országunk versenyképességének alapja. Elfogadva Ács Tibor gondolatát, azt mondhatom, hogy a hadtudomány valamint a katonai tudás ennek megfelelően a hadi kultúránk versenyképességének alapja. (Ács, 2005, p.9.) A hadtudományi kutatásoknak a fő feladata az új, korszerű és főként alkalmazható tudás létrehozása, míg az oktatásnak pedig a létrehozott elméleti és gyakorlati ismeretrendszernek az átadása. E feladatok megvalósításában kardinális szerep hárul egyetemünkre, ugyanis egy olyan képességalapú hadsereg kialakításában működünk közre, amelynek a tisztjei kiemelkedő had- és katonai műszaki tudással kell, hogy rendelkezzenek, katonáit pedig Széchenyi így jellemezné: „mesterségöket professio gyanánt úzik”.

Ahhoz, hogy az említett kihívásoknak eleget tegyünk, úgy gondolom, erős fundamentummal rendelkezünk, ugyanis a magyar katonai felsőoktatás két évszázados, patinás múltja szilárd alapot biztosít a Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem kihívásokkal teli jelenének formálásához.

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

Dr. GÓCZE István

Budapest, 2010.
3. évfolyam 3. szám

A felsőoktatásban eltöltött több, mint másfél évtizedes tapasztalatomra alapozva, arra a következtetésre jutottam, hogy a képzés legfelsőbb szintjén, azaz az egyetemi képzésben nélkülözhetetlen a tudományelmélet (melynek szerves részét képezi a tudománytörténet), mint átfogó, általános és egyetemes ismeretrendszer, továbbá a kutatásmódszertan kérdésköreinek bevezetése az oktatásba. Megítélésem szerint szükség van erre már a BSc, az MSc képzésben is, de helye kell, hogy legyen a posztgraduális képzés keretében is. Hiszen a tudomány tanítása nem feltétlenül tudós-képzést jelent, és nem csak a tudósjelölteknek van rá szükségük ($\Rightarrow$ alap-, mesterképzés). Azonban a szint-specifikus ismeretanyag összeállításával, továbbá a különböző képzési szintek és formák részére történő rendelkezésre bocsátásával a tudós-képzést is jóval hatékonyabbá tehetjük ($\Rightarrow$ doktori képzés).

Jól példázza ezt az a tény is, hogy „*az Egyesült Államokban, Nagy-Britanniában, Franciaországban, Németországban és még több fejlett gazdaságú és kultúrájú országban a kutatás-módszertani kurzus elvégzése (egy tanév, de legalább egy szemeszter) nem csak a diplomairás, hanem a diploma megszerzésének is alapfeltétele.*” (Majoros, 2004, p.8.)

Úgy gondolom, hogy a (had)tudománytörténet tanítás nem egyenlő azzal, hogy néhány „fragmentet” és képet kiemelünk a tudomány „nagyjai” közül. Ezzel csak az érhető el, hogy egy történelmi arcképcsarnok képzetét keljünk. A tudománytörténet tanítás jelentőségét abban látom, hogy ez által a különböző eszmék, problémák, tapasztalati eredmények történetisége állítható a középpontba. Ebben az esetben a személy, az életrajz esetleg csak háttér szerepet kap.

Véleményem szerint a tudományelmélet oktatása során is szakítani kell a bevett szokásokkal. Ma már nem elég pusztán — de természetesen ez is szükséges — a tudomány kategóriát, fogalomrendszerét esetleg rendszertani besorolását elmondani. Nem elégséges pusztán az ismeretek bemagoltatása, ennél jóval több kell. Be kell mutatni a tudományban korábban már létezett vagy ma is létező kutatási programokat és elméleteket. Meg kell tanítani gondolkodni, tudományosan gondolkodni, érvelni, tényekkel alátámasztani az elméleteket. Meg kell tanítani azt, hogy milyen módon védhető meg hipotézisekkel egy felállított elméletrendszer lényege az ellentmondásoktól. Be kell mutatni egy normál tudomány működését. Végül, de nem utolsó sorban meg kell tanítani az ok-okozati összefüggések felismerését. Erről Platón így vélekedik: „...*aki nem képes egy dolognak okát adni és azt okából megérteni, az nem is ismeri azt.*” (Magyar Filozófiai Társaság, 1943)

Megítélésem szerint annak érdekében, hogy egyetemünk eleget tudjon tenni alaprendeltesítésének az eddigieknél nagyobb hangsúlyt kell fektetnie az egyetemes és nemzeti (had)tudomány elmélet továbbá a kutatásmódszertan oktatására. Ugyanis az alapképzésben és a mesterképzésben elvétele és „más tantárgy kereteibe beépítve”, a doktori képzésben is csak részeiben található meg ez.

Ennek érdekében — úgy gondolom, hogy — minden szakon és képzési szinten, formában oktatni kell az önálló kreditrendszerű tantárgy: a *TUDOMÁNYELMÉLET ÉS KUTATÁSMÓDSZERTAN* ismeretrendszerét, természetesen a különböző képzési szinteknek megfelelő tudás- és ismeretanyag, didaktikai, pedagógiai módszer kialakításával. Nagyon fontos feladatként definiálom az említett tantárgy keretén belül a *hadtudomány általános elméleti kérdéseinek prioritását*, hiszen az elmúlt évtized során tudományágunk jelentős változása nem fejeződött be, továbbra is számos tisztázandó kérdés vár megválaszolásra.

A hadtudomány fejlődése hozzájárult illetve hozzájárul ahhoz, hogy a hadtudomány helyzete tovább erősödjön a „normáltudományok” rendszerében. Ebben az esetben a „normáltudományon” olyan kutatási területet értünk, amely határozottan egy vagy több, múltbeli tudományos eredményre épül. (Kuhn, 2002). Szakirodalmi kutatás sokra alapozva megállapítható, hogy a „normáltudomány” nem törekszik újfajta jelenségek előidézésre, a kutatók nem akarnak teljesen új elméleteket megalkotni, és a kutatás is alapvetően a paradigmával járó jelenségek és elméletek összekapcsolására irányul.

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

Dr. GÓCZE István

Budapest, 2010.
3. évfolyam 3. szám

A végbemenő változások során azonban feltétlenül szem előtt kell tartani azt, hogy az eddig elért eredményeinket, illetve nemzeti jegyeinket, szokásainkat, hagyományainkat megőrizve, és ha lehet, továbbfejlesztve vizsgáljuk, adaptáljuk a nyugati elveket.

Az említett változások alapvetően befolyásolták a hadtudományi kutatás tárgyát és fogalmát, mégpedig jól érzékelhetően kibővítették, kiszélesítették azokat. Ennek megfelelően a hadtudomány tágabb értelemben a teljes védelmi szféra területeit vizsgálja és integrálja, míg konkrét kutatási tárgya maradt a fegyveres küzdelem.

Ezek a megállapítások már a folyamatban lévő feladatokat foglalják magukban, a bekövetkezett és a várható változások azonban a továbbiakban a hadtudomány kutatási stratégiáját határozzák meg. Az elkövetkező időszak meghatározó tudományos kutatási jellegű feladatrendszere az euro-atlanti integrációból adódó szellemi kompatibilitás megteremtése.

A szellemi kompatibilitás legfontosabb összetevői:

- a tervezés, a szervezés, a vezetés és az együttműködés szellemi értékei, valamint a kommunikációs készség;
- a képzés, a tudomány elért eredményeinek szükség szerinti adaptációja;
- a szervezeti elemek, a működési rend és a kiképzési rendszer lehetséges kapcsolódásainak kimunkálása;
- az intézményrendszer kapcsolatrendszere.

Természetesen a szellemi kompatibilitás összetevői, az abból adódó feladatok tovább sorolhatók és részletezhetők, úgy gondolom, hogy minden egyes tudomány szak feladata egzakt módon definiálni a saját feladatait és kutatási irányait.

A gondolkodás mód, a szellemi kompatibilitás, illetve az azokból levezethető kihívások egyik fontos eleme a működéshez szükséges infrastruktúra kialakítása. A látszat ellenére ez a feladat sem egyértelműen technikai kérdéskör, a tudománynak ugyanis definiálnia kell az együttműködés során alkalmazandó elveket, eljárásokat és módszereket, mert ezek figyelembevételével célszerű és lehetséges a gyakorlati, technológiai elvárásokat kielégíteni.

Összességében megállapíthatjuk, hogy:

- napjainkban a hadtudomány átalakulásának vagyunk szemtanúi, a tudományág művelői pedig ennek "irányítói, végrehajtói és átélői". A biztonság, a honvédelem, a társadalom, a gazdaság és a technika területén bekövetkezett változások a hadtudomány rendszerében jelentős átalakulásokat indukáltak;
- a hadsereg alkalmazását meghatározó hadászati, hadműveleti, harcászati elvek megváltozása, módosulása új követelményeket támaszt a hadtudomány tudományszakaival szemben. Ezek az elvárások új elméleti modellek, és ami a legfontosabb: a kor kihívásainak és a felhasználók igényeinek megfelelő új módszerek (technológiák) alkalmazását teszik szükségessé a hadtudomány területén;
- napjainkban meghatározó erőforrás a szervezet működéséhez szükséges információ. Érthető, hogy a hadsereg béke- és háborús tevékenységének sikeres végrehajtásához az információk (jelentős mértékben a geoinformációk) minőségével, mennyiségével és a rendelkezésre bocsátás időtartamával szemben megnöttek a felhasználói elvárások. Ezért a következő fontos kihívás az informatikai forradalom vívmányainak a megjelenése és alkalmazásuk lehetőségeinek szélesítése a hadtudomány terén.

A felsorolt megállapítások — véleményem szerint — kellő mértékben alátámasztják a hadtudománnyal és tudományszakaival kapcsolatos elméleti ismeretrendszer átgondolását és kimunkálását új szempontok alapján, új módszerek, eljárások alkalmazásával.

Mindez nélkülözhetetlen, hiszen már az alapképzésben kapcsolatba kerülnek a hallgatók a tudománnyal, a tudomány alapproblémaival, a tudományos kutatással (szakdolgozat, diplomamunka, TDK-pályázat, PhD-értekezés, stb.), és ezzel kapcsolatosan a tudományos publikációs tevékenységgel. Ez a kapcsolat a doktori képzésben csak fokozódik, hiszen itt a doktoranduszok „hivatásszerűen” csak a tudománnyal foglalkoznak.

A hadtudomány általános elméletén, mint specifikumon túl természetesen vizsgálni kell olyan témaköröket, amelyek az általános tudományelmélet körébe tartoznak: tudomány és az etika, a tudományos egzaktság; a tudományos forradalmak szerkezete; a tudomány metria és a kutatás módszertan.

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

Dr. GÓCZE István

Budapest, 2010.
3. évfolyam 3. szám

Megítélésem szerint a hallgatók tudományos kutatásba való bevezetése az alap- illetve mesterképzésben, továbbá ennek fejlesztése a posztgraduális képzésben új lehetőséget nyit a doktori képzés terén is. Ugyanis ezáltal megfelelünk a MAB által támasztott követelményeknek. És végül, de nem utolsó sorban hozzájárulunk ahhoz, hogy *HALLGATÓINK MEGÍZLELJÉK A TUDOMÁNY ÉDES GYÜMÖLCSEIT.*

Kulcsszavak: felsőoktatás, katonai felsőoktatás, Zrínyi Miklós nemzeti védelmi Egyetem, tudomány, tudományos kutatás

Keywords: higher education, military higher education, Zrínyi Miklós National Defence University, science, scientific research

FELHASZNÁLT IRODALOM

- ÁCS Tibor (2005): *A hadtudományról.* -In: Az MTA IX. Osztálya Hadtudományi Bizottságának és Köztestületi Tagjainak Első Konferenciája a Hadtudományról, -Bp.: ZMNE
- KUHN, T., S. (2002): *A tudományos forradalmak szerkezete.* -Bp.: Osiris Kiadó Kft., -ISBN 963 379 362 9
- MAGYAR FILOZÓFIAI TÁRSASÁG (1943): *Platón összes művei II.* -Bp.: n.a.
- MAJOROS Pál (2004): *A kutatómódszertan alapjai.* -Bp.: Perfekt Rt., -ISBN 963 394 584 4
- SZABÓ Miklós (ford.) (1971.): *Nikomakhoszi etika.* -Bp.: Magyar Helikon, n.a.
- SZILÁGYI Tivadar (szerk.)(2002): *A ZMNE tudományos tevékenysége 1997–2002.* -Bp.: ZMNE
- VIZI E. Szilveszter előadása (2007), -Bp.: Városmajori Gimnázium, 2007. november 4.
- ZHANG, Xuewen (2007): *Re-examining the Mission of the University in Mass Higher Education.* Frontiers of Education in China.